

TÜRKMENİSTAN

ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	6
3. DIŞ TİCARET	8
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	11
5. TÜRKİYE ile TİCARET	12
EKLER:.....	14

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Türkmenistan Cumhuriyeti
Yönetim Biçimi	Cumhuriyet
Resmi Dili	Türkmençe (Resmi dil), Rusça, Özbekçe
Başkent	Aşkabat
Yüzölçümü	488 100 km ²
Nüfus	6,3 milyon
Dini Yapı	Müslüman %89, Ortodoks %9, Diğer %2
Büyük Kentler	Aşkabat, Türkmenabat, Daşoğuz
Devlet Başkanı	Serdar Berdumammedov
Para Birimi	Manat

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

Birleşmiş Milletler, İslam İşbirliği Teşkilatı, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Bağımsız Devletler Topluluğu, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı, NATO Avrupa Atlantik Ortaklık Konseyi, NATO Barış için Ortaklık Programı, IMF, Dünya Bankası, Asya Kalkınma Bankası, İslam Kalkınma Bankası, Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası, Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü, Uluslararası Denizcilik Örgütü, UNESCO, Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü, Dünya Meteoroloji Örgütü, Dünya Sendikalar Federasyonu, Uluslararası Çalışma Örgütü, Dünya Gümrük Örgütü, Asya Pasifik Ekonomik ve Sosyal Komisyonu, BM Gıda ve Tarım Örgütü, Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası, INTELSTAT, Interpol, Uluslararası Standartlar Teşkilatı, BM Sınai Kalkınma Örgütü, BM Ticaret ve Kalkınma Konferansı, BM Dünya Turizm Örgütü, Uluslararası Telekomünikasyon Birliği, Evrensel Posta Birliği

Coğrafi Konum

Türkmenistan Cumhuriyeti Orta Asya'nın güneyinde, Hazar Denizi kıyısında yer almakta olup kuzeydoğusunda Özbekistan, kuzeybatısında Kazakistan, güneyinde İran ve güneydoğusunda Afganistan ile komşudur. 488 100 km²'lik yüzölçümü ile bağımsız devletler topluluğunun en büyük dördüncü devletidir. Kara Kum çölü ülkenin %80'ini kapsamaktadır.

Ülkenin başlıca üç nehri Ceyhun (Amudarya, 2 620 km), Tejen (1 150 km) ve Murgab (978 km) dir. Karakum kanalı 1 100 km uzunluğuyla tarım sektörü açısından hayati rol oynamaktadır. Nüfusun yarısı da kanal kıyısında yoğunlaşmıştır

Başkent Aşkabat'ın da bulunduğu güney bölgesi deprem kuşağında yer almaktadır ve en son büyük deprem şehrin tamamının yok olmasına neden olan 1948 yılındaki 8 şiddetindeki depremdir.

Başlıca şehirler başkent Aşkabat, Türkmenabat ve Daşoğuz'dur.

Siyasi ve İdari Yapı

Türkmenistan Başkanlık sistemi ile yönetilen bağımsız ve tarafsız bir ülke olup, Devlet Başkanı Gurbanguly Berdimuhammedov'dur. Aralık 1999'da düzenlenen Halk Maslahatı'nda ebedi devlet başkanı seçilen Saparmurat (Niyazov) Türkmenbaşı'nın Aralık 2006'daki vefatından sonra 11 Şubat 2007 tarihinde yapılan seçimde %89 oy alan Berdimuhammedov 5 yıllığına Devlet Başkanı seçilmiştir. 2012 yılı şubat ayında yenilenen seçimlerde ise Devlet Başkanı Berdimuhammedov oy oranını arttırarak %97 oyla 2. kere seçilmiştir. Şubat 2017 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde oyların %97,69'uyla üçüncü bir dönem için tekrar seçilmiş olup görevine devam etmektedir. Türkmenistan Meclisi'nde seçimle belirlenmiş 125 üye görev yapmaktadır. Meclis üyeleri 5 yılda bir yapılan seçimlerle yenilenmektedir. Devlet üst yönetim organizasyonunda Bakanlar Kurulu üyesi ve Bakan olarak görev yapan 9 Devlet Başkanı Yardımcısı, 23 Bakan, 5 Bakan yetkisini haiz Komite Başkanı bulunmaktadır. Yürütmenin Başı Devlet Başkanıdır. Devlet Başkanı, aynı zamanda Başbakanlık görevini de yürütmektedir.

Ülke, idari olarak 5 vilayete ayrılmıştır. Vilayetlerde üst yönetim görevi Hekimler (Belediye Başkanı ve Vali) tarafından yürütülür. Vilayet sınırları içerisinde yerleşen Şehir ve Etraflar da yine Şehir Hekimi ve Etraf Hekimi tarafından Vilayet Hekimi'ne bağlı olarak yürütülür. Daha küçük yerleşim yerleri Geneşlikler ve Obalar, Arçınlar ve Birlikler tarafından yine Vilayet Hekimi'ne bağlı olarak yürütülür. Ülkedeki beş vilayet Ahal, Balkan, Daşoğuz, Mari ve Lebap vilayetleridir.

Nüfus ve İstihdam

Resmi olarak nüfus sayımı yapılmamakta ve nüfus verileri resmi olarak açıklanmamaktadır. Ancak, IMF tahminlerine göre 2023 yılında 6,3 milyon kişi ile dünyada 107. sırada yer alan Türkmenistan nüfusunun 2028 yılında 7 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir.

Bağımsız Devletler Topluluğu içerisinde alan büyüklüğü açısından dördüncü sırada yer alsa da nüfusu oldukça azdır. Nüfusun %85'i Türkmen olup diğer etnik gruplar Özbekler (%5), Ruslar (%4), Kazaklar, Tatarlar, Azeriler, Ermeniler ve Ukraynalılardır.

Türkmenistan'da 12 Nisan 1993 tarihinden itibaren Kiril harflerinin bırakılması ve Latin harflerine geçilmesi kararlaştırılmıştır.

Türkmen Türkçesi ülkenin resmi dilidir. Bunun yansıra Rusça yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca Türkmenistan'ın kuzeyinde de Özbek azınlıklar tarafından Özbek Türkçesi kullanılmaktadır.

Ülkede eğitime başlama yaşı 7 olup, ücretsiz olan zorunlu eğitim 13 yıldır. Okuma oranı %99,7'dir.

Sosyal Güvenlik Kanunu'na göre Türkmenistan'da emeklilik sistemi gönüllüdür. Emekli olmak isteyen kişilerin ücretlerden %2'lik bir kesinti yapılmakta olup, emeklilik yaşı erkekler için 62, kadınlar için 57'dir ve emekli olabilmek için erkeklerin 25 yıl, kadınların 20 yıl çalışmış olması gereklidir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Petrol, doğal gaz, sülfür ve tuz başlıca doğal kaynaklardır.

Ülkenin önemli miktarda gaz ve petrol rezervleri bulunmaktadır. Başlıca gaz rezervleri ülkenin doğusunda yer alan Amuderya havzasında bulunmaktadır. Hazar Denizi yakınlarında da gaz rezervleri vardır. Türkmenistan, eski Sovyet Cumhuriyetleri arasında gaz rezervleri bakımından Rusya'dan sonra gelmektedir.

Türkmenistan, hidro karbon sanayinin geliştirilmesi yönünde iddialı projeler ortaya koymaktadır. 2030 yılı itibarı ile doğal gaz üretiminin yılda 250 milyar metreküpe, ham petrol üretiminin ise yılda 110 milyon tona çıkarılması hedeflenmektedir.

Orta Asya'nın en uzun nehri Amuderya, Türkmenistan'ın doğusundan geçmektedir. Ülkenin güneyinde ise Tedzhen nehri akmaktadır. Ancak, bu nehirlerin ülkenin sınırlarında bulunmaları sebebiyle ülke topraklarının yalnızca %3,5'i ekilebilir durumdadır. Tarımsal üretim neredeyse tamamen sulamaya dayanmaktadır.

Toprağın ve yeraltı sularının tarımsal kimyasallar ve ilaçlarla kirlenmesi, Hazar Denizi'nde kirlilik, Amuderya nehrinin sulama amaçlı olarak yönünün değiştirilmesi sonucunda nehrin Aral Gölü'ne ikmal yapamaması ve çölleşme başlıca çevre sorunlarıdır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar-milyar \$)	64,37	77,25	81,82	90,9	100,56	111,38	123,56	137,26
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	4,6	1,6	2,5	2,1	2	1,9	1,9	1,9
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar-\$)	10 463	12 380	12 934	14 184	15 498	16 962	18 605	20 446
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	19,5	11,2	5,9	10,5	10	10	10	10
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	6,5	7,1	3,4	1,8	0,6	-0,6	-1,6	-2,5
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	10,1	5,8	5,1	4,4	3,9	3,6	3,4	3,3

Kaynak: IMF

*: Tahmin

Türkmenistan, başta doğal gaz olmak üzere emtia ihracatına odaklanan bir ekonomiye sahip gelişmekte olan bir pazardır. Ekonomi büyük ölçüde devlete aittir, küçük ve az gelişmiş özel sektörde önemli bir devlet denetimi vardır.

Bağımsızlığın kazanılmasından sonra, ekonomide devletçi yapı devam ettirilmiş, yeni kalkınma ve gelişme dönemi programı çerçevesinde her alanda yatırımlar hızlanmıştır. Ekonomide devlet hakimiyetinden daha pazar odaklı bir ekonomik modele yönelime dönük reformlar başlatmıştır. Özel sektörün gelişmesi için küçük ve orta ölçekli işletmelerin desteklenmesi yönünde kanun çıkarılmıştır.

Başkan Berdimuhamedov'un yönetime gelmesinden sonra ülkede uygulanmakta olan ikili kur sistemine son verilmiş, ülke parası Manat'ın değeri yeniden belirlenmiş, benzin fiyatlarına sağlanan sübvansiyonlar azaltılmıştır.

2020 yılına kadar olan dönemi de içine alan yeni bir uzun vadeli kalkınma programını yürürlüğe konulmuştur. Bu programa göre ithal ikamesine dayalı ve belli sektörler için yüksek üretim hedeflerinin konulduğu bir plan benimsenmiştir. Kamudaki enerji sektörü haricindeki varlıkların 2020 yılına kadar %70'inin satışını hedeflenmiştir. Şu ana kadar yavaş ilerleme sağlanmıştır. Enerji sektörü, ormancılık, su kaynakları ve havacılık alanlarında devlet hisselerinin satışına izin verilmemektedir. Hükümet öncelikli sektörler olarak nitelendirilen pamuk, kimyasallar, imalat sanayi, altyapı alanlarına yabancı yatırım çekme konusunda isteklidir. Bazı koşullarda bu alanlarda tercihli vergi oranları ve ithalatta gümrük vergisi muafiyeti gibi teşvik uygulamaları da bulunmaktadır.

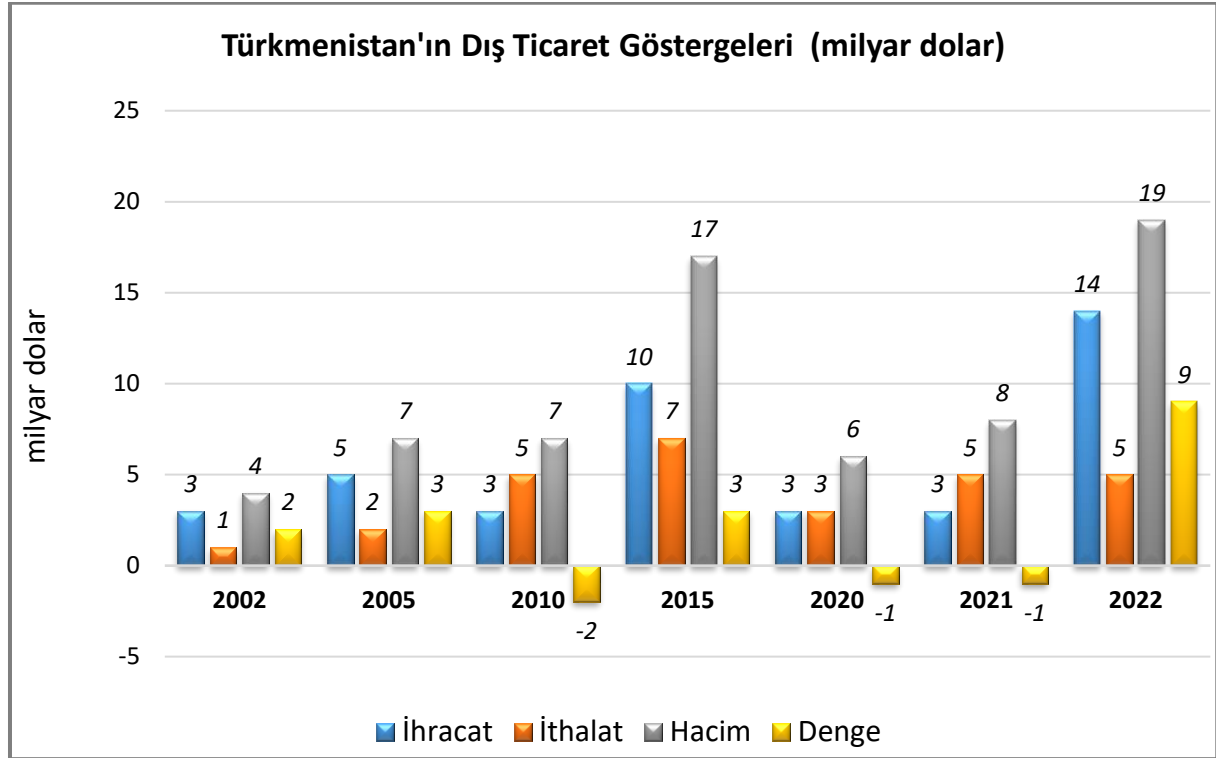
2021 yılında ülke ekonomisinde, sabit fiyatlara göre %4,6 oranında artmasıyla bir toparlanma olmuştur.

Ukrayna'daki savaş ve Türkmenistan'ın ana ithalatı üzerindeki zincirleme etkiler sonucunda GSYİH büyümesinin yavaşlayarak 2022 yılında %1,6 olmuştur. 2023'te ekonomik aktiviteyi destekleyecek olan küresel enerji fiyatlarındaki durum olacaktır. Bu alandaki ihracat destinasyonlarını çeşitlendirme konusundaki ilerleme de büyüme için önemli olacaktır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap, Türkmenistan Verileri

2022 yılında 14 milyar dolarlık ihracatla dünyada 89. sırada olan ülkenin ihracat yaptığı başlıca ülkeler Çin, Türkiye, Özbekistan, Azerbaycan ve Fas'tır. Ülkenin ihracatında Türkiye %7 pay ile 2. sıradadır.

Ülkenin 2022 yılında ihraç ettiği başlıca ürünler: petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar; petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar; azotlu mineral veya kimyasal gübreler; ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar) ve elektrik enerjisidir.

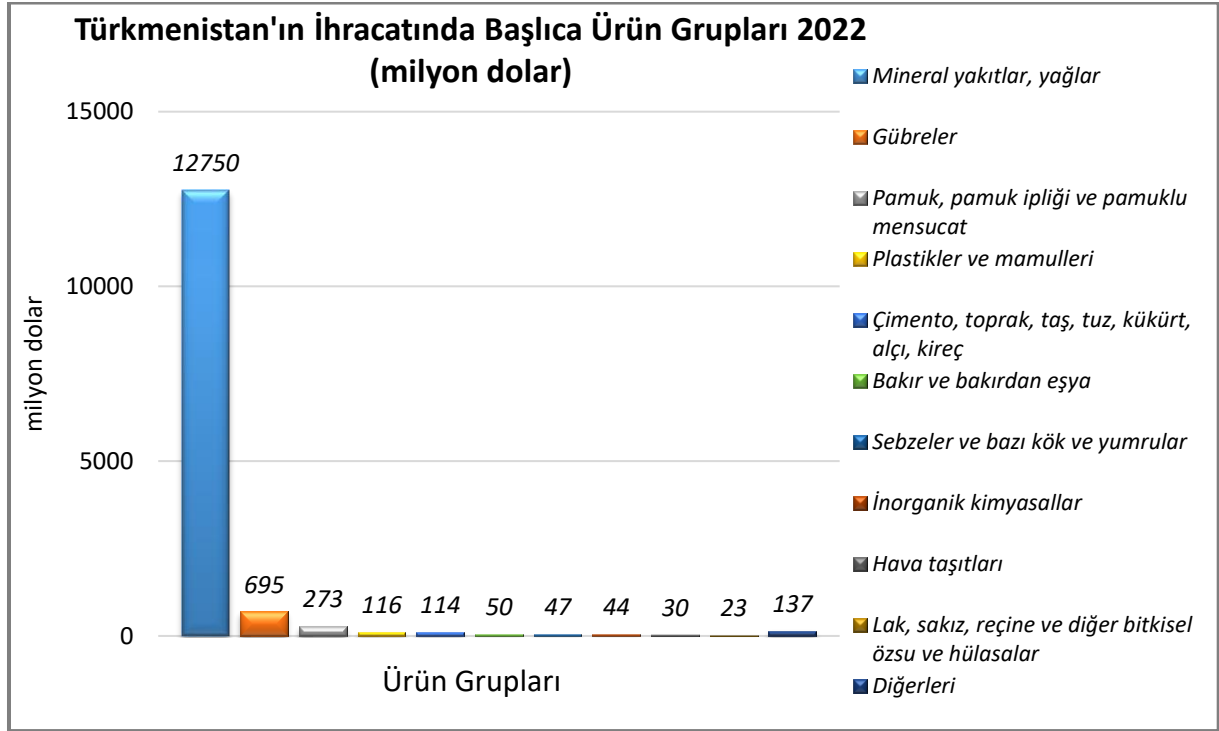
2022 yılında 5 milyar dolarlık ithalatla dünyada 153. sırada olan ülkenin ithalat yaptığı başlıca ülkeler BAE, Türkiye, Çin, İran ve Kazakistan'dır. Ülkenin ithalatında Türkiye %22 pay ile 2. sıradadır.

2022 yılında ithal ettiği başlıca ürünler: telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar; otomobiller; otomatik bilgi işlem makinaları ve bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen makinaları; buğday ve mahlut; demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb. ürünlerdir.

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

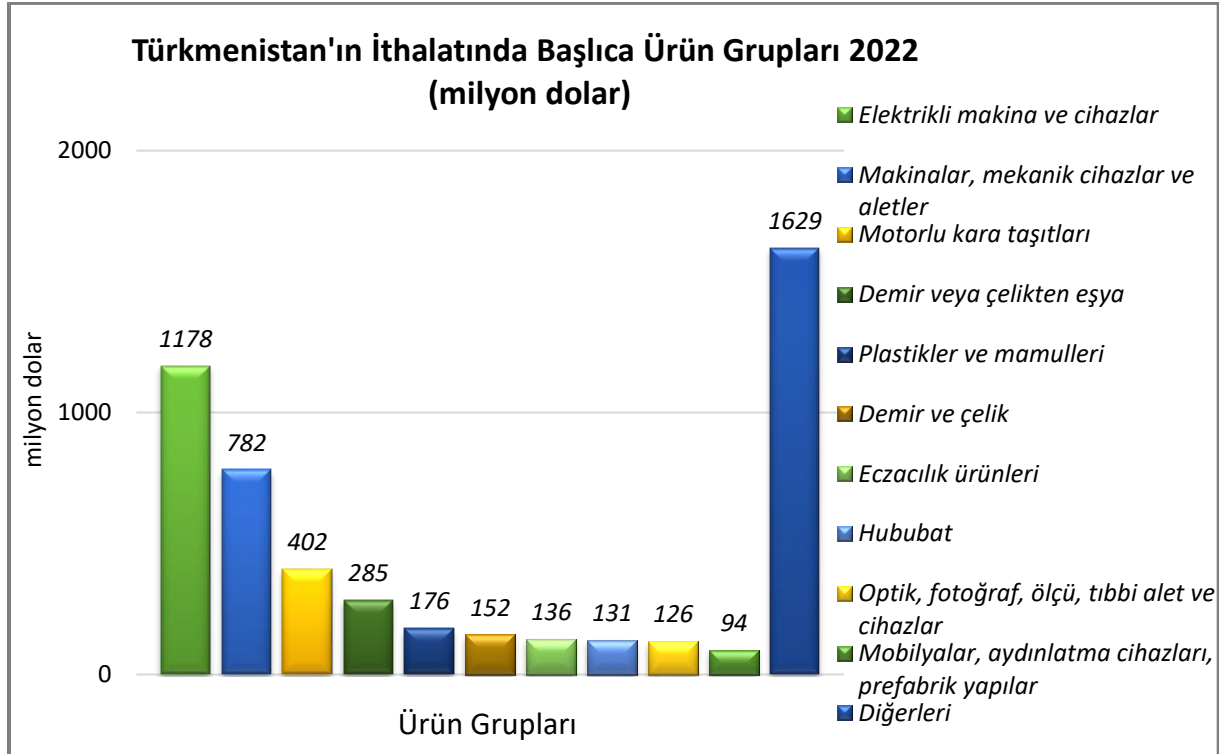
İhracat

Kaynak: Trademap, Türkmenistan Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

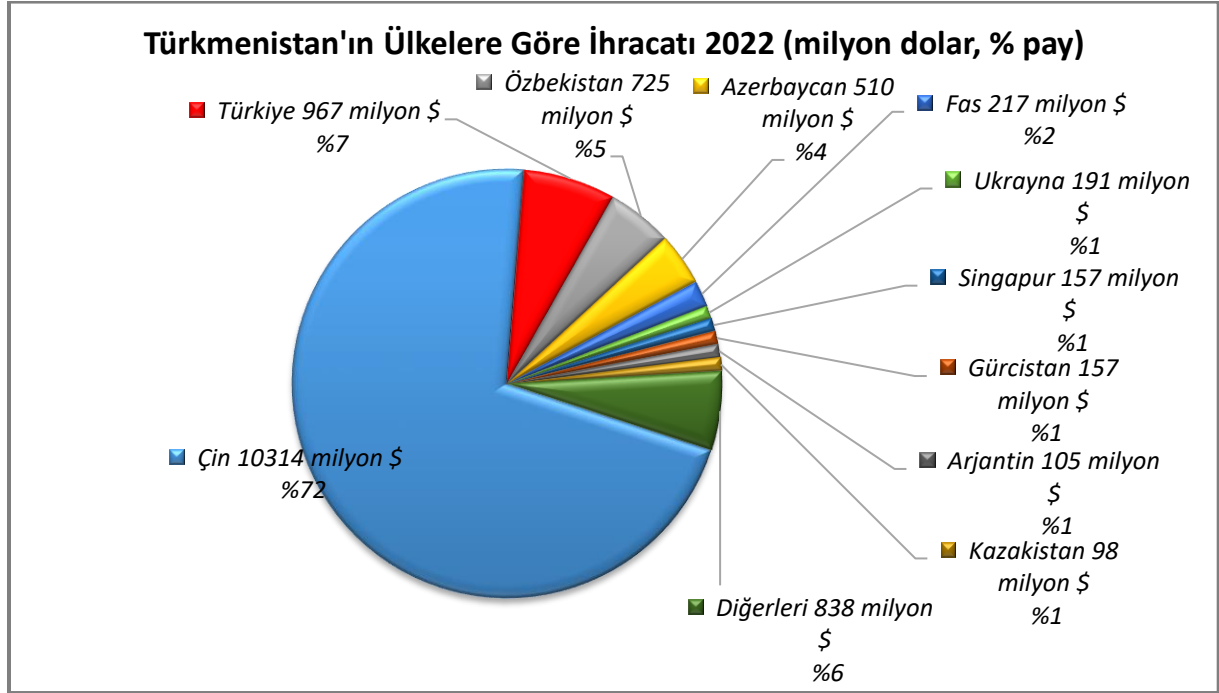

Kaynak: Trademap, Türkmenistan Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

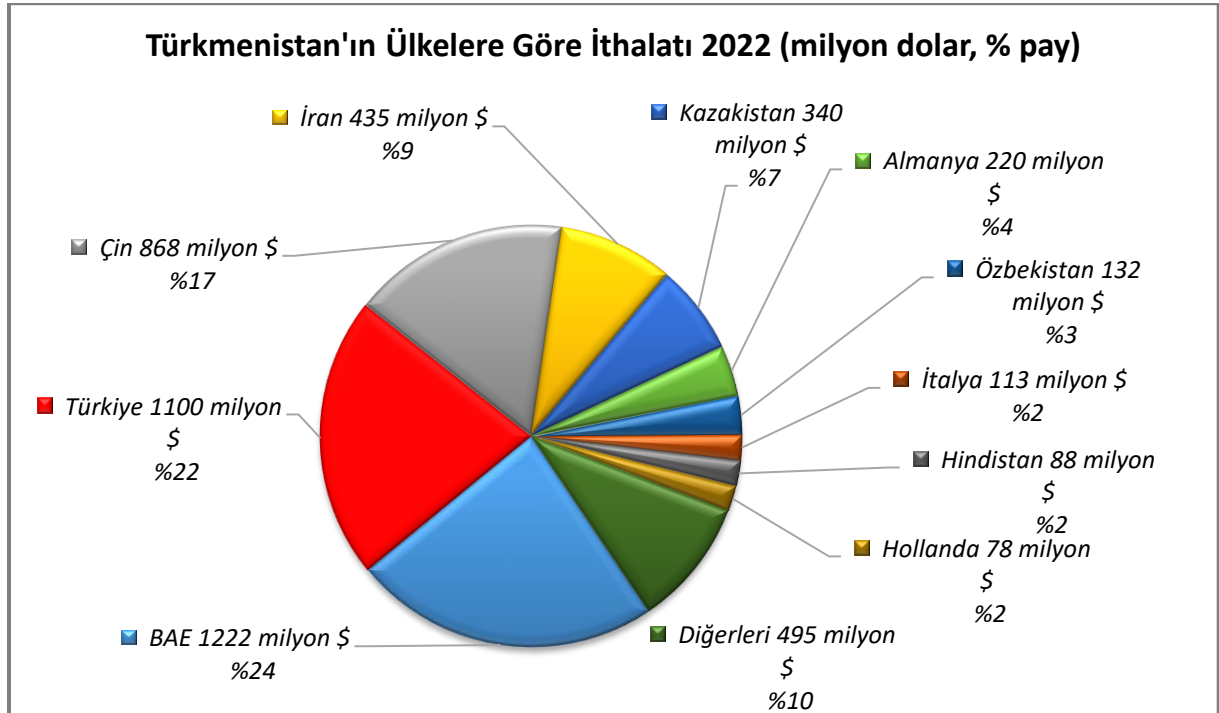
İhracat

Kaynak: Trademap, Türkmenistan Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Kaynak: Trademap, Türkmenistan Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Türkmenistan, 2022 yılında tahmini 1,8 milyar dolar ile doğrudan yabancı yatırım çekmiştir. Ülkedeki toplam yabancı sermaye stoğu 42 milyar dolara ulaşmıştır.

Doğrudan Yabancı Yatırım İstatistikleri

	2021	2022*	2023*	2024*	2025*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	1 700,00	1 800,00	1 700,00	1 650,00	1 503,00
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	1,70	1,50	1,20	1,10	0,90

Kaynak: EIU

*: Tahmin

Türkmenistan'da özellikle enerji sektörü yabancı yatırımcılar için önemli bir potansiyel arz etmesine rağmen, bu sektörde bile ülkeye giren yabancı sermaye oldukça kısıtlı kalmaktadır.

Türkmenistan tekstil alanında ülkeye yabancı sermaye çekme konusunda nispeten daha başarılı olmuştur. Türkmen makamları tarafından yabancı sermayeye destek verildiği ifade edilmesine rağmen, olumlu bir yatırım ortamı yaratmak için gerekli olan siyasi ve makroekonomik reformlar arzu edilen düzeyde gerçekleştirilebilmiş durumda değildir.

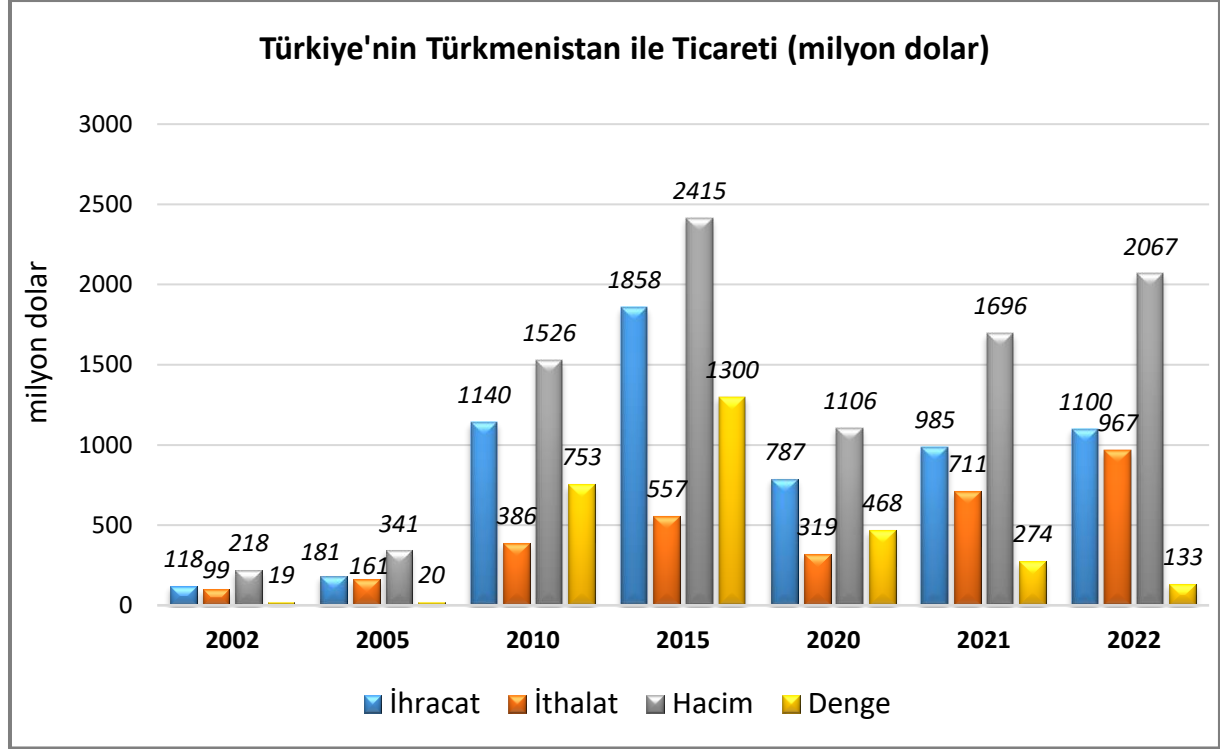
Yabancı firmaların Türkmenistan'da yatırımlarını iki alanda değerlendirmek gerekmektedir. Birincisi doğalgaz ve petrol alanında yapılan yatırımlar. Bu alanda Malezya menşeli Petronas, Birleşik Arap Emirlikleri menşeli Dragon Oil ve Rusya Federasyonu menşeli İtera şirketleri ön plana çıkmakta olup, gelir ve ürün paylaşımli özel hükümler içeren anlaşmalar yapılmaktadır.

Diğer taraftan, petrol ve doğalgaz alanının dışında bir üretim veya ticaret alanında faaliyet göstermek isteyen yabancı şirket ve şahısların yatırımlarını tam olarak hukuken koruyan bir sistem bulunmamaktadır. Pek çok yabancı firma, bir Türkmen vatandaşı ile güvene dayalı ortaklık kurmaktadır. Diğer taraftan, Bağımsızlığın ilk yıllarında Türkmenistan'a gelerek burada çeşitli faaliyetler gösteren Türk vatandaşlarına vatandaşlık hakkı tanınmıştı. Bu vatandaşlarımızın kurduğu Türkmenistan menşeli şirketler faaliyetlerine devam etmektedir.

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye-Türkmenistan Dış Ticareti

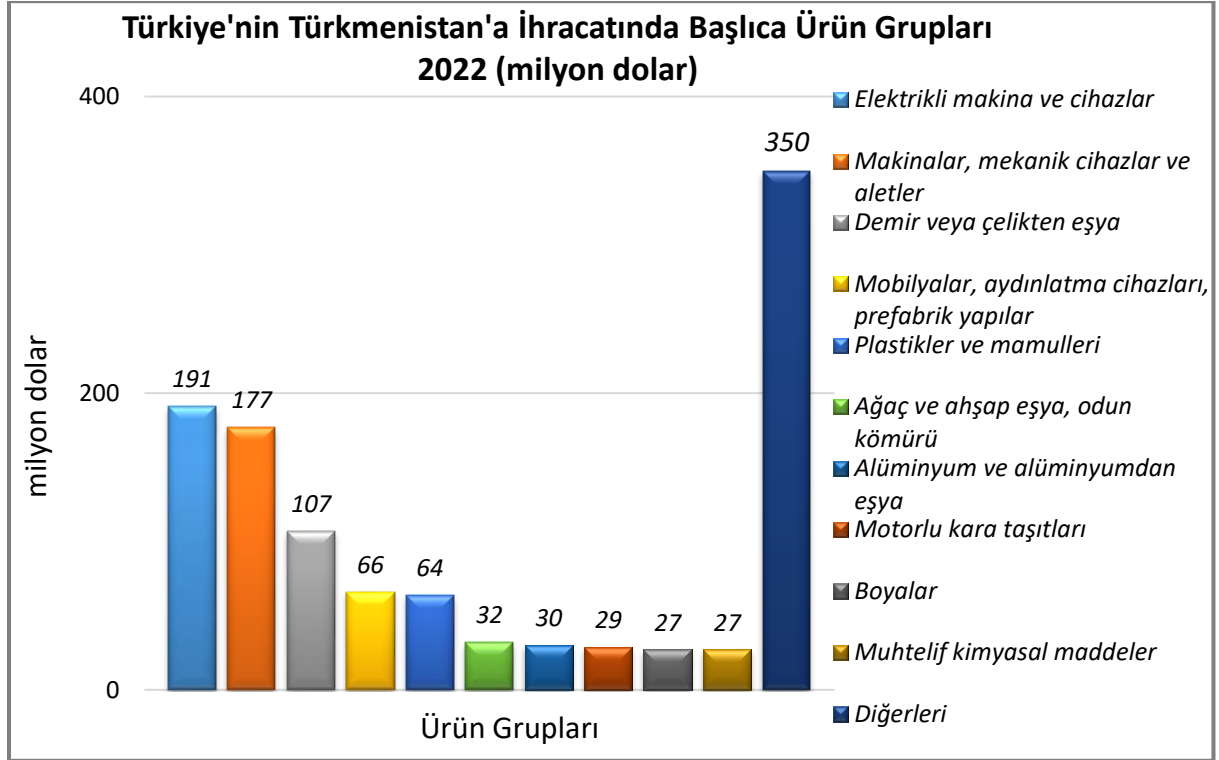
Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

2022 yılında ülkeye ihracatımız 1,1 milyar dolar olmuştur. İhraç ettiğimiz başlıca ürünler: demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb. ürünler; izole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar; elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları; buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları ve prefabrik yapılarıdır.

2022 yılında ülkeden ithalatımız 1 milyar dolardır. İthalatımızdaki başlıca ürünler ise petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar; azotlu mineral veya kimyasal gübreler; pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı $\geq$ %85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş); pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş) ve rafine edilmiş ham bakır ve bakır alaşımlarıdır.

2022 yılında Türkmenistan ile ticarete Türkiye'nin 133 milyon dolar dış ticaret fazlası vermiştir.

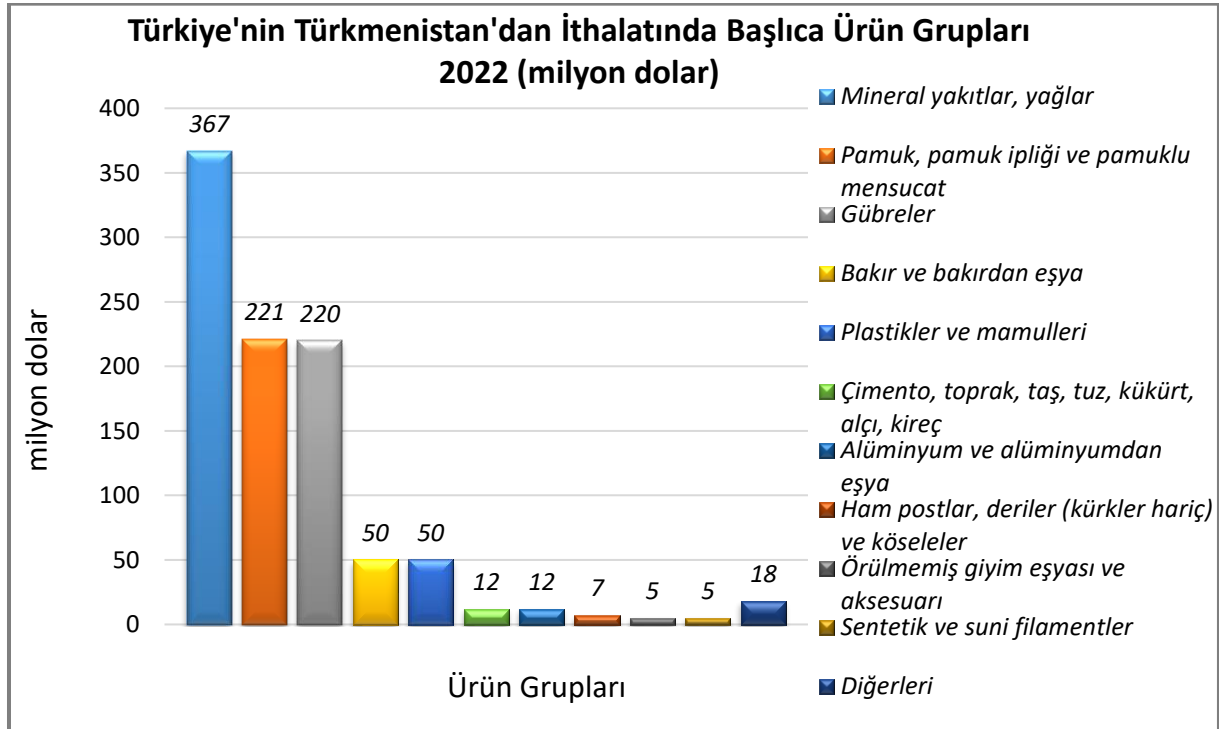
Türkiye'nin Türkmenistan'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Türkmenistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1: Türkmenistan'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			2 519 618	3 130 053	14 279 599	100	356,2
1.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	765 200	614 811	10 685 703	74,8	1638
2.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	233 679	833 152	1 387 249	9,7	66,5
3.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	187 965	311 170	654 278	4,6	110,3
4.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	399 057	230 755	442 959	3,1	92
5.	2716	Elektrik enerjisi	92 917	107 430	164 917	1,2	53,5
6.	5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	120 980	177 194	140 389	1	-20,8
7.	2503	Her nevi kükürt (süblime, presipite ve koloidal kükürt hariç)	42 306	99 299	108 988	0,8	9,8
8.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	63 384	49 882	64 515	0,5	29,3
9.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	11 741	64 142	63 531	0,4	-1
10.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	38 374	72 751	49 980	0,4	-31,3
11.	702	Domates (taze/soğutulmuş)	37 827	71 930	41 445	0,3	-42,4
12.	2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	28 828	52 774	40 911	0,3	-22,5
13.	3104	Potaslı mineral veya kimyasal gübreler	7 954	8 596	40 021	0,3	365,6
14.	2801	Flor, klor, brom ve iyot	20 290	14 627	38 990	0,3	166,6
15.	3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	67 158	79 710	35 151	0,2	-55,9

Kaynak: Trademap, Türkmenistan Verileri

EK-2: Türkmenistan'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			3 362 545	4 588 537	5 091 083	100	11
1.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	61 599	123 493	717 755	14,1	481,2
2.	8703	Otomobiller	30 628	86 359	157 796	3,1	82,7
3.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	22 805	30 200	133 870	2,6	343,3
4.	1001	Buğday ve mahlut	15 095	73 743	122 985	2,4	66,8
5.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	74 705	70 013	93 920	1,8	34,1
6.	7214	İnşaat demiri	114 233	86 331	82 761	1,6	-4,1
7.	8701	Traktörler	48 534	67 695	72 521	1,4	7,1
8.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	101 566	81 501	71 002	1,4	-12,9
9.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	35 011	77 402	69 179	1,4	-10,6
10.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	21 406	35 625	64 155	1,3	80,1
11.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	25 748	71 020	62 795	1,2	-11,6
12.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	37 968	51 218	60 793	1,2	18,7
13.	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	39 117	53 976	60 516	1,2	12,1
14.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	47 344	60 848	56 234	1,1	-7,6
15.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	8 106	24 758	53 808	1,1	117,3

Kaynak: Trademap, Türkmenistan Verileri

EK-3: Türkmenistan'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		2 519 618	3 130 053	14 279 599	100	356,2
1.	Çin	772 845	509 152	10 313 559	72,2	1925,6
2.	Türkiye	319 387	710 865	967 087	6,8	36
3.	Özbekistan	395 080	687 790	725 196	5,1	5,4
4.	Azerbaycan	89 861	70 742	509 706	3,6	620,5
5.	Fas	34 622	50 606	217 245	1,5	329,3
6.	Ukrayna	29 512	92 265	190 921	1,3	106,9
7.	Singapur	2 390	22 300	157 424	1,1	605,9
8.	Gürcistan	72 159	198 245	157 360	1,1	-20,6
9.	Arjantin	5	1 326	105 238	0,7	7836,5
10.	Kazakistan	50 906	42 852	97 842	0,7	128,3
11.	Hindistan	686	3 847	90 482	0,6	2 252
12.	Kırgızistan	7 161	32 771	77 428	0,5	136,3
13.	İtalya	117 905	71 399	72 604	0,5	1,7
14.	İngiltere	1 764	707	63 818	0,4	8926,6
15.	Uruguay	0	0	53 221	0,4	0

Kaynak: Trademap, Türkmenistan Verileri

EK-4: Türkmenistan'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		3 362 545	4 588 537	5 091 083	100	11
1.	BAE	182 399	247 489	1 222 401	24	393,9
2.	Türkiye	786 966	984 889	1 100 202	21,6	11,7
3.	Çin	443 489	513 404	867 636	17	69
4.	İran	135 486	335 104	434 520	8,5	29,7
5.	Kazakistan	76 644	211 360	340 382	6,7	61
6.	Almanya	190 076	215 408	219 680	4,3	2
7.	Özbekistan	74 194	95 077	132 431	2,6	39,3
8.	İtalya	51 082	486 408	112 829	2,2	-76,8
9.	Hindistan	44 298	111 962	87 923	1,7	-21,5
10.	Hollanda	36 439	60 102	77 584	1,5	29,1
11.	Japonya	115 725	36 810	50 931	1	38,4
12.	ABD	32 905	78 878	49 123	1	-37,7
13.	Belçika	15 476	17 832	36 398	0,7	104,1
14.	Fransa	84 731	36 613	36 298	0,7	-0,9
15.	Avusturya	11 213	28 601	27 021	0,5	-5,5

Kaynak: Trademap, Türkmenistan Verileri

Ek-5: Türkiye'nin Türkmenistan'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			786 966	984 889	1 100 202	100	11,7
1.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	61 176	37 596	60 911	5,5	62
2.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	25 675	59 223	48 973	4,5	-17,3
3.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	13 384	24 173	43 791	4	81,2
4.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	8 579	21 173	23 657	2,2	11,7
5.	9406	Prefabrik yapılar	20 112	17 800	23 496	2,1	32
6.	3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	5 367	14 568	21 300	1,9	46,2
7.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	18 560	23 321	20 126	1,8	-13,7
8.	7604	Alüminyumdan çubuklar ve profiller	11 902	19 820	19 566	1,8	-1,3
9.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	12 099	14 386	18 191	1,7	26,4
10.	4411	Ağaçtan veya diğer odunsu maddelerden lif levhalar	11 112	13 393	15 980	1,5	19,3
11.	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb.)	5 293	14 187	14 472	1,3	2
12.	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler vb.	4 028	10 152	12 507	1,1	23,2
13.	8502	Jeneratörler	7 173	12 803	12 477	1,1	-2,5
14.	8703	Otomobiller	1 207	441	11 615	1,1	2533,8
15.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	50	3 574	10 774	1	201,5

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek-6: Türkiye'nin Türkmenistan'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			319 387	710 865	967 087	100	36
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	19 156	142 727	363 907	37,6	155
2.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	53 648	126 695	207 096	21,4	63,5
3.	5205	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibariyle pamuk oranı >=%85 ve perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	94 369	140 555	122 902	12,7	-12,6
4.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	7 118	50 937	50 651	5,2	-0,6
5.	7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	38 374	72 751	49 980	5,2	-31,3
6.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	18 159	21 701	35 886	3,7	65,4
7.	5208	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle %85 veya daha fazla pamuk içerenler) (m2. ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	16 587	18 400	20 051	2,1	9
8.	5209	Pamuklu mensucat (ağırlık itibariyle %85 veya daha fazla pamuk içeren ve m2 ağırlığı 200 gr. ı geçenler)	12 395	17 858	15 274	1,6	-14,5
9.	3104	Potaslı mineral veya kimyasal gübreler	1 941	179	13 155	1,4	7249,2
10.	2503	Her nevi kükürt (süblime, presipite ve kolloidal kükürt hariç)	3 035	11 321	12 427	1,3	9,8
11.	7601	İşlenmemiş alüminyum	710	10 968	11 923	1,2	8,7
12.	5202	Pamuk döküntüleri	5 606	20 989	11 723	1,2	-44,1
13.	3902	Propilen ve diğer olefinlerin polimerleri (ilk şekillerde)	6 941	24 367	7 161	0,7	-70,6
14.	4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	3 767	5 409	6 581	0,7	21,7
15.	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	3 972	3 481	4 557	0,5	30,9

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri